

The Real You

עצם ומקרה

מכתב (1) 3 אב 6 ה' 2023

2

י-ה' כמו אכילה שתיה ביאה שינה שיחוק ואילו בעניני עבודת ה' בהם נמצאות האותיות האחרונות ו-ה' כמו תורה מצוה עבודה קדושה, והטעם שמרומז בזה כי יתחיי בעצם הוא זה שכל עניני הגשמיים חתום עליו שם הוי"ו ב"ה, כל מעשיו הם כמו שעושה יהודי נאמן, והיא תכלית הבריאה שנתארה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים (תנחומא בחוקותי), שהמעשים הגשמיים יהיו כולם קדוש לה'.

ולכן הקדים הרמב"ם בריש חיבורו הגדול יד

החוקה, ובמנין המצוות, בראש הכל את הלכות יסודי התורה, הכוללים עניני אמונת ה' ויחודו, אהבת ה' ויראת ה', דביקות וקידוש ה', ואת הלכות דעות הכוללים עניני מדות, כי המצוות הללו הם יסוד התורה והמצוות מבחינה זו של היות האדם יהודי בכל מהותו. אין אדם משיג קיום מצוות אלו, עד שבכל מהותו הוא יהודי, וכל אבריו הרגשותיו ותשוקותיו הוא מוסר לה', כי רק אז נהפך להיות עצם יהודי.

ואין הענינים האלו בחי גדולות אתה מבקש, אלא הם הם יסודי התורה והיחודות, ואין בנין בלי יסוד. ואם כי בגישה פשוטה אין להבין אך ילוד אשה עם נפש הבהמית יכול להשיג דרגות אלו, אהבת ה' ויראתו ודביקות בה', וכמו שמפרש הרמב"ן ע"פ ולדבקה בו (דברים יא) וז"ל: ויתכן שהכלל הדביקות לומר שתהי' זוכר ה' ואהבתו תמיד לא תפרד מחשבתך ממנו וכו', עד שיהי' דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו ולבו איננו עמהם אבל הוא לפני ה', ע"כ, אכן זאת דוקא היא יהדות בעצם בכל השלימות, ואי אפשר ליהדות שתהיה ענין חלקי, היא דורשת שלימות בכל המהות, שכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו יהיו יהודיים, ועי"ז מגיע לקיום המצוות הנ"ל, עד שלבו ובשרו ירגנו אל א' חי. וכן מגיע לשלימות המדות, ובבחי' שמצינו בתלמידיו של אברהם אבינו שיש בהם עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה (אבות פ"ה), היינו כי תלמידיו של אברהם אבינו השיגו דרגת עצם רחוני, ומדות נעלות אלו נאצלות מהעצם הרוחני, בעוד זה שהעצם שלו חומרי יש בו את היפוכו, כמו שיבואר בהמשך הדברים.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות ט). יעודו של עם ישראל לא רק להתנהג בקדושה אלא שיהיו מציאות ועצם של ממלכת כהנים וגוי קדוש. כן מרומז דב"ז בפ' הקודם היותם לי סגולה מכל העמים, ופירש"י אוצר חביב, היינו שהעצם שלכם יתעלה למדרגה כזו. ובחי' זו לא שייכת בגוים, ששרשם רע, וגם כשמתנהגים טוב הר"ז רק ע"ד מקרה.

וענין זה הוא מיסודי העבודה שיתכן אדם העוסק בתורה ובעבודה, אך הכל אצלו בדרך מקרה, ואילו העצם שלו לא השתנה. ותכלית העבודה שהיא תהי' בחי' עצם מעצמי. יש אדם שנחשב יהודי מחמת שגולד להורים יהודים, או בגלל שמתנהג כיהודי, אבל אינו יהודי בעצם, ונחסר לו כל הבסיס ליהדותו. מוחו והשקפת עולמו, חכמתו בינתו ודעותיו, אינם יהודיים שרשיים ומקוריים. לבו רגשותיו ותשוקותיו, וכן אבריו וחלק החומרי שבאדם ונפש הבהמית שבו,

על תאוותיו המגושמות והגסות, אינם יהודיים. ואם כי גם יהודי יש לו תאוות גסות, אך אינו דומה אדם העושה מעשה בהמה, לאדם שנהפך הוא עצמו לבהמה בעת שהתאווה משתלטת עליו. וכמובא בספח"ק בפ' מאה"כ ריש פרשת עריות (ויקרא יח) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו, שמשמעות צווי זה אינו רק על עניני איסור הכתובים אח"כ בהדיא, אלא ענינו שהקדים הכתוב אוהרה כללית שאת כל המעשים הגופניים שהנג עושה, אפי' הם מותרים לך ואתה מוכרח לעשותם, אל תעשם כמו שמצרי וכעני עושה אתם, כי הנג יהודי, בן המלך, שגם מעשיו הפשוטים חייבים ליעשות מתוך עדינות מיוחדת. יש יהודים שלומדים תורה ומקיימים המצוות אך בפנימיותם הם כבנין בלי יסוד, כי אין עצמיותם יהודית, תוכיתם רקובה, מוחם לבם ואבריהם אינם יהודיים. ואותו דבר יש גם לתישר, שאף אם במעשה אינו מתנהג כיהודים גדולים, אך בכל מהותו וישותו הוא בעצם יהודי. אכן לשלימות של יהודי א"א זה בלא זה. היסוד והעצם צריכים להנות יהודיים וכמ"כ כל פרט מהתנהגות צריך להיות יהודי, ובכל פרט שאינו מתנהג כשורה עושה פגם בנפשו ורוחו. וכל מה שיהודי אחד נעלה מהשני, ומאיר יותר, הוא משום שהעצם שלו ביהדות טהור יותר.

יהודי בעצם אין תבדל אצלו בין שעוסק בתורה ומצוות בין שעוסק בעניניו הגשמיים והחומריים. אינו עבד המלך בשעות מסוימות, אלא כל מציאותו הוא עבד נאמן, עבד עברי העובד ביום ובלילה, חשכה כאורה, וכמ"ד בבאר מים חיים שידוע דב' האומנות הראשונות משם הוי"ו ב"ה הם במדרגת עליונה יותר מב' אותיות אחרונות, וא"כ הפלא שהענינים הגשמיים של האדם יש בהם האותיות הראשונות

1

6

6

21

26

31

36

46

מטות

שעו מעין בית השואבה

ולאבד כל נשמה של הז' עממין, וזהו "לפני בני ישראל", ושניהם אמתיים.

(לב,מא"מב) ויאיר בן מנשה הלך וילכד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר. ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו.

וברש"י לה אינו מפיך ה"א וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה שמשמעות מדרשו כמו לא, עכ"ל. הנה כל נקודה שבתורה היא לימוד (ע"י מנחות כט: שרבי עקיבא דרש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות), וכן העדר נקודה אחת הוא גם כן תורה שלימה, וצריך להבין מה מלמדנו להועיל בזה שהודיעתנו התורה שלא נתקיים השם. עוד יש לעיין אמאי נתקיים השם חות יאיר [כמו שמצינו בימי השופטים (י,גד) "ויקם אחריו יאיר הגלעדי וגוי ושלשים עירים להם להם יקראו חות יאיר עד היום הזה אשר בארץ הגלעד", שהכפרים שבימי משה נעשו ערים ונשארו בשם הקדום "חות יאיר"] יותר מהשם של נבח.

ונראה כי האדם שיש לו נכסים הרי נקראים הנכסים על שמו אבל הם דברים שחוץ לגופו ואינם חלק מעצם מציאותו, ולכן עפ"י עשה יאיר שקרא אותן "חות יאיר" להורות שחוות הגלעד שלו המה. אבל נבח לא קרא את קנת "עיר נבח" אלא "נבח" בשמו ממש, המראה שהוא מזדהה עם נכסיו להיותם עצם אחד, והשקפה כזו אינה השקפת התורה ולפיכך אין לה קיום.

ולעומת זה, מה שנחשב לסימן גנאי אצל נבח ואין לו קיום הרי מצינו ההיפך במעשה המצוות, שדווקא אם מזדהה האדם עם

ויהי המכס לה' מן הצאן וגו'.

הנה יפלא בעין כל רואה שאחר שצוה הקב"ה (לא,כ"כח) "שא את ראש מלקוח השבי וגוי וחצית את המלקוח וגוי והרמת מכס לה' וגוי אחד נפש מחמש המאות וגוי" הלא גם נער קטן יכול לחשוב מחצית שש מאות אלף ושבעים אלף וחמשת אלפים וכו' וכמה עולה אחד מחמש מאות מהמחצית, ולמה כתבה התורה כל החשבונות בפרטי פרטות.

ונראה שענין מלחמת מדין היה למעלה מן הבנת השכל האנושי, שבוודאי יתמה מה זה ועל מה זה שיצוה הקב"ה להרוג הטף [חוץ מקטנות פחותות מבת ג' שנים] אף שלא חטאו כלל, אמנם אין לנו רשות להרהר ולהקשות על רצונו ית' שרצה שיסתלקו מן העולם דווקא על ידי הריגת בני ישראל, ולכן "ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה" (לא,ז) וסלקו כל דעתם והבנתם כדי לקיים רצון ה'. וכיון שמלחמה זו היתה בסילוק השכל על כן אף דבר שכלי פשוט כמו החשבונות הפשוטים ג"כ הוצרכו להכתב בפירוש ולא להיות נסמכים על השכל.

(לב,כ) ויאמר אליהם משה וגו' אם תחלצו לפני ה' למלחמה.

וכן להלן (פסוק כט) "כל חלוץ למלחמה לפני ה' וגוי", (פסוק לב) "נחנו נעבר חלוצים לפני ה'", אבל לעיל (פסוק יז) אמרו "ואנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל", וכן בפרשת דברים (ג,יח) "חלוצים תעברו לפני אחיכם וגוי". וי"ל שמצוה ראשונה בהכנסם לארץ היתה לאבד את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים לנתוץ מזבחותם ולשבור מצבותם ולכרות אשריהם (ע"י ראה יב,בג) וזהו "לפני ה'". ואח"כ יבואו כל בני ישראל ללכוד הערים

מטות שעז

מעין בית השואבה

ובתפלה הוא שהלומד הדבוק בהתורה מתגדל ומתעלה שנעשה מציאות אחת עם התורה וכן המתפלל הדבוק בהקב"ה בכל עת נעשה עצמות תפלה.

וההזדהות הכי גדולה עם מצוה נמצא אצל המוסר נפשו על קדושת השם, שנעשה הוא בעצמו מציאות של קידוש השם.

אמנם יש חלק בתורה שביד כל אחד ואחד להתאחד עם המצוות, וזהו במצוות לא תעשה - שבמניעתו מן העבירה על דרך הנכון הרי בידו להזדהות עם המצוה, כגון הנמנע מן השקר בתכלית הרי מציאותו "איש אמת", וכן המתרחק ממאכלות אסורות קראתו התורה "קדוש" כדכתיב (משפטים כב,ל) "ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו". וכן האיש החי בשלום עם הבריות ומונע את עצמו מכל עבירות שבין אדם לחבירו הרי הוא נקרא "שלום" וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קכז) "אני שלום".

וכן השומר שבת כדת מחללו הרי הוא מזדהה עם השבת והוא מתעלה בקדושת השבת, וגם עם המצוות עשה של זכור ושמור הוא מתאחד. וענין זה יהל אור להבין ההלכה ששבת לאו זמן תפילין כדתניא (מנחות לו:), "והיה לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך" מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות, שכיון שעצם האדם השומר שבת נעשה "שבת חי" ומתקדש בקדושת השבת הרי הוא עצמו האות של הקב"ה ואינו צריך לאות של תפילין שהוא אות שחוץ ממנו.

• נימוקים •

(לא,ה) וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף וגו' ויצבאו על מדין וגו', בא וראה גודל מסירת נפשם של חלוצי הצבא לקיים מצות ה', שהרי בני מדין היו עם רב מאד

המצוה יש לו קיום עולמי. ואבאר הדברים בעזה"ת:

הנה בכל מצוות עשה שיש בקיומם חפצא דמצוה כגון שופר ותפילין וציצית וסוכה ולולב, לא יתכן שיתאחד האדם עם המצוה שהרי לא נעשה האדם החפץ של שופר וכיו"ב. אבל ישנן מצוות עשה שיכול האדם להעשות מציאות אחת עם המצוה, כגון תלמוד תורה שאמרו חז"ל (ע"ז יט.) שבתחילה נקראת על שמו של הקב"ה (תהלים א,ב) "כי אם בתורת ה' חפצו" ואח"כ נעשית תורה של הלומד "ובתורתו יהגה יומם ולילה", שבזכירתו ללמוד תורה לשמה וכל ישותו ומהותו דבוקה בעסק התורה אין התורה אצלו רק כקנין חוץ לגופו, אלא הוא בעצמו נעשה אחד עם התורה והוא "ספר תורה חי", וכדבריהם ז"ל (מכות כב:) כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה.

וכן מצינו במצוות התפלה שהמתפלל בכל לב הרי הוא בעצמו מציאות של תפלה, שהוא לעולם דבוק בהקב"ה, וכל עצמותו ומהותו שופכת שיח בעת הצורך ומשבחת ומזמרת שירה על הטובה, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל (תהלים קט,ד) "ואני תפלה" שכל מציאותו היא תפלה, וכן (שם לה,י) "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך". וע"י במגילה (כז.) מחלוקת רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי בפסוק (מלכים ב כה,ט) "ואת כל בית גדול שרף [נבוזראדן] באש" חד אמר מקום שמגדלין בו תורה וחד אמר מקום שמגדלין בו תפלה, [והלשון מגדלים ביארנו בפרשת וארא ח,כו על שם הכתוב (ואתחנן ד,ז"ח) "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו", הרי נקראת התפלה "גדולה", "ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת", הרי התורה "גדולה", אשר ענין הגדלות בתורה

החול כדרך שהרגל משאירה עקבות בחול. עקבתא דמשיחא קודם כל: עקבותיה של הקדושה בחול. וחול חרתי משמע – עפר וחולין. כשם שהעקב הגשמי פועלת על החול שתחתיה. בדורנו אי אפשר לנו מבלי פעולה של פועלת היא על החולין שתחתיה. כביכול, הייתי מאושר לשמוע קירוב על החולין אשר סביבותינו (תחתינו). חביבי, הייתי מאושר לשמוע כי לכל הפחות נפש אחת מישראל נתקובה על ידך לאביה שבשמים. ואתה דע את אשר לפניך! תחוג את חג המצות ברוב שמחה ועליצות ותזכה לטעום את טעמה של החרות האמיתית, ומתוך כך למאוס בכל עניינה של החרות המדומה.

ואתה שלום וכל אשר לך שלום
כעתידת נפש אוהבך באמת

יצחק הוטנר

צ"ד.

... תשי"ד.

אהובי חביבי,

מכתבך לאחד חורתיך לחי"ל הגיעני לנכון. האמת ניתנה להאמר כי הרבה נהייתי מקריאת מכתבך זה. הנאה זו צמחה משני פרשים: (א) מפני שתוכן הדברים וסגנונם ערוכים בטוב טעם ודעת; (ב) מפני שהנך מתבטא ביילוי לב על הנפתולים אשר בגשמיתך. והנני בזה להגיד לך כי לפי דעתי הנפתולים הללו שהנך דן עליהם במכתבך מקורם היא תפיסה מוטעת בענין הנידון. הרושם הכללי המתקבל מדבריך הוא כי זו היא הנחה פשוטה אצלך כי "double life" היא "secular career". למותר להגיד לך כי מעולם לא הייתי מסכים בשום אופן ל-"double life". אמנם מי ששוכר לו חדר בבית לחיות בו חיי תושב, ושוכר לו עוד חדר במלון לחיות בו חיי אורח, בודאי שיש לו "double life", אבל מי ששוכר לו דירה בת שני חדרים יש לו "double life not broad life". זכרתי שבקרתי פעם בירושלים בבית החולים של ד"ר וואלאך שליטי"א וראיתיו כשהוא נגש לחולה שהיה עומד להכנס לחדר-נתוח ושאל לו על שם אמו בכדי להתפלל עליו לפני הנתוח. כשספרתי את זה לאחד המיוחד מבין גדולי ירושלים יצוק"ל¹ התבטא "כמה צריך לקנאות ביהודי זה שיש לו הזדמנות כל כך גדולה לשמש כלי שרת לכבוד שמים!" הגידה נא לי האמת, אהובי חביבי, האם

אמידת פרק תהלים לשלמו של חולה על ידי הרופא העומד לעשות את הנתוח, האם זה הוא "double life"?² ואתה חביבי יקירי חלילה לך מלראות את עצמך בראי כפול של חיים כפולים. כל המאריך ב"אחד" מאריכין לו ימיו ושנותיו. אדרבא, כל חיך צריכים להיות בבחינת המאריך ב"אחד" – אחד ולא כפול. צד לי מאד עליך חביבי אם נקודה זו נעלמת היא מעיניך. המון נקודות המפורזות זו תחת זו בודאי שיש בהן משום ריבוי, אבל אותו המון הנקודות עצמו כשהוא מסודר מסביב לנקודה אחת העומדת במרכזי הרי זה עגול אחד. זו היא, חביבי, חובתך בעולמך להעמיד במרכזי חיך את ה"אחד" ואז אין עליך לדאוג כלל לכפלות. כל נקודה חדשה שתרכוש לך רק תרחיב את העגול אבל האחדות אינה זהה ממקומה. מצטער אני על שלא הכנת את כל זה עד עכשו. ומתוך צערי הנני דן אותך לכף זכות כי רק מצב רוח של דגע שם בפוך את הדברים אשר דברת במכתבך. חזק ואמץ חביבי, עלה והצלח יקירי, ורכב על דבר צדק ועשה את כל הצלחותיך לבסיס לריבוי כבוד שמים.

המתפלל להצלחתך

יצחק הוטנר

צה.

י"ג שבט, תשי"ד.

מעלת כבוד ... ג"י,
שלום וברכה!

הנני בזה לאשר קבלת מכתבך מיום י' כסלו. תשובות הן ותודה רבה בעד דבריך המשמחים אשר ברכתי עליהם ברכת התורה וברכת הנהיגן גם יחד: ברכת התורה משום שמצאתי בהם הערות יקרות קוליות אל המטרה הראויות להעלות על שלחן מלכים, וברכת הנהיגן מפני שבדברי מכתבך ראיתי פירות בלבבובם. כי על כן מכתבתי כי הדברי תורה שלמדת בקונטרס ואת תוכנה התברכו בלבבך ועשו שם פירות ופרי פירות. ולא עוד אלא שיש בזה רבותא מיוחדת, כי הלא זכר אתה כי מאמר תדשא האריך אשר על ידו נוצר הכח באילנות לעשות פירות, הוצרך להוספה של תיבת "למינו". עץ פרי עושה פרי למינו. משמע שה"למינו" היא סגולה נוספת בכח עשיית הפירות. ואף אותם הפירות

5